

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проєкту наказу Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Переліку ключових груп щодо інфікування ВІЛ та критеріїв їх визначення»

1. Мета

Проєкт наказу Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Переліку ключових груп щодо інфікування ВІЛ та критеріїв їх визначення» (далі – проєкт акта) розроблено з метою визначення переліку ключових груп щодо інфікування ВІЛ на національному рівні та приведення діючих нормативно-правових актів у відповідність із Законом України від 12.01.2023 № 2869-ІХ «Про внесення змін до Закону України «Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ» щодо застосування сучасних підходів до профілактики, тестування і лікування ВІЛ-інфекції відповідно до керівних документів Всесвітньої організації охорони здоров'я» (далі – Закон).

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Проєкт акта розроблено відповідно до частини першої статті 1 Закону України «Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ», пункту 8 Положення про Міністерство охорони здоров'я України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 березня 2015 року № 267 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 січня 2020 року № 90).

Законом, який набув чинності 12 березня 2023 року та буде введено в дію 05 серпня 2023 року, передбачено внесення ряду змін до Закону України «Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ», зокрема пунктом 1 розділу I Закону передбачено введення терміну «ключові групи щодо інфікування ВІЛ» та повноваження Міністерства охорони здоров'я щодо визначення та перегляду переліку ключових груп щодо інфікування ВІЛ (групи людей, яким з урахуванням особливостей їх поведінки та поведінки їхнього оточення загрожує підвищений ризик контакту з джерелом інфікування ВІЛ і які суттєво впливають на динаміку поширення ВІЛ) на національному рівні з урахуванням критеріїв та рекомендацій Всесвітньої організації охорони здоров'я (далі – ВООЗ).

Ключовими рекомендаціями ВООЗ «Зведене керівництво з профілактики, діагностики, лікування ВІЛ та догляду для ключових груп» від 2021 року, «Зведене керівництво про послуги тестування на ВІЛ: згода, конфіденційність, консультування, правильні результати та підключення» від 2015 року та іншими визначається пріоритетне значення заходів протидії ВІЛ/СНІДу, що зосереджуються на найуразливіших та недостатньо охоплених послугами групах населення, та критеріїв їх визначення та критеріїв визначення таких груп. До зазначених груп населення належать ключові групи, які зазнають непропорційного впливу ВІЛ-інфекції практично в будь-яких умовах.

Покращення рівня охоплення профілактичними послугами ключових груп населення у країнах з концентрованою епідемією має позитивні наслідки від запобігання значній кількості нових випадків інфікування до стабілізації або навіть зниження загального рівня захворюваності на ВІЛ.

Відповідно до Ключових рекомендацій Всесвітньої організації охорони здоров'я «Зведене керівництво з профілактики, діагностики, лікування ВІЛ та догляду для ключових груп» від 2021 року ВООЗ визначає такі ключові групи населення: чоловіки, що мають статеві контакти з чоловіками; люди у в'язницях та інших закритих установах; люди, що вживають ін'єкційні наркотики; працівники секс-бізнесу; трансгендерні люди.

На сьогодні Україна відповідно до критеріїв ВООЗ/ ЮНЕЙДС (<https://apps.who.int/iris/handle/10665/66297>) перебуває у концентрованої стадії епідемії ВІЛ-інфекції, тобто поширеність ВІЛ-інфекції стійко перевищує 5% у певних (ключових) групах населення. За даними офіційної статистики та інтегрованих біоповедінкових досліджень в Україні, крім рекомендованих ВООЗ 5 груп, епідемічну значимість з рівнем поширеності вище 5% мають ще сексуальні партнери ВІЛ-позитивних людей та сексуальні партнери людей, які вживають наркотики ін'єкційно.

Включення статевих партнерів споживачів ін'єкційних наркотиків та статевих партнерів чоловіків, які практикують секс з чоловіками, до груп підвищеного ризику щодо інфікування ВІЛ було погоджений 20 червня 2019 року на засіданні Комітету з програмних питань Національної ради з протидії ВІЛ/ТБ.

Доступність та забезпечення економічної ефективності цільових профілактичних, діагностичних та лікувальних послуг з ВІЛ/СНІДу є головною стратегією для досягнення цілей Об'єднаної програми Організації Об'єднаних Націй по ВІЛ/СНІД. Основним напрямком з розширення доступу до послуг з профілактики, діагностики та лікування ВІЛ-інфекції є забезпечення залучення ключових груп щодо інфікування ВІЛ до цих послуг, оскільки такі групи населення суттєвий вплив на динаміку поширення ВІЛ-інфекції. У країнах регіону Східної Європи та Центральної Азії, до якого входить Україна, представники ключових груп населення зумовлюють понад половину всіх нових випадків інфікування ВІЛ – від 53% до 62%.

Крім того, редакцією статті 1 Закону не передбачено визначення терміну «групи підвищеного ризику щодо інфікування ВІЛ», що зумовлює відсутність потреби у визначенні переліку та критеріїв визначення таких груп, які були затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 08 лютого 2013 року № 104 «Про затвердження Переліку та Критеріїв визначення груп підвищеного ризику щодо інфікування ВІЛ», зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 26 лютого 2013 року за № 323/22855.

Таким чином, на виконання положень Закону було розроблено цей преєкт акта.

3. Основні положення проєкту акта

Проєктом акта передбачено затвердження Переліку ключових груп щодо інфікування ВІЛ та критеріїв їх визначення і визнання таким, що втратив чинність, наказ Міністерства охорони здоров'я України від 08 лютого 2013 року № 104 «Про затвердження Переліку та Критеріїв визначення груп підвищеного ризику щодо інфікування ВІЛ», зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 26 лютого 2013 року за № 323/22855).

4. Правові аспекти

У даній сфері суспільних відносин діють такі нормативно-правові акти:

Конституція України;

Закони України «Основи законодавства України про охорону здоров'я України», «Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ»;

інші нормативно-правові акти.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Прийняття та реалізація проєкту акта не потребує додаткових фінансових та інших витрат з державного та місцевого бюджетів.

Фінансово-економічні розрахунки не проводилися.

6. Позиція заінтересованих сторін

Проєкт акта потребує проведення публічних консультацій.

Проєкт акта не стосується питань функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку, прав осіб з інвалідністю, функціонування і застосування української мови як державної, тому не потребує погодження із представниками всеукраїнських асоціацій органів місцевого самоврядування чи відповідних органів місцевого самоврядування, уповноваженими представниками всеукраїнських профспілок, їх об'єднань та всеукраїнських об'єднань організацій роботодавців, Уповноваженим Президента України з прав людей з інвалідністю, Урядовим уповноваженим з прав осіб з інвалідністю та всеукраїнських громадських організацій осіб з інвалідністю, їх спілок, Уповноваженим із захисту державної мови.

Проєкт акта потребує погодження з Міністерством юстиції України, Міністерством соціальної політики України, Міністерством освіти і науки України, Міністерством молоді та спорту України, Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини, Спільним представницьким органом сторони роботодавців на національному рівні та Спільним представницьким органом репрезентативних всеукраїнських об'єднань профспілок на національному рівні.

Проєкт акта не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності, тому не потребує погодження з Науковим комітетом Національної ради з питань розвитку науки і технологій.

Проект акта потребує здійснення державної реєстрації Міністерством юстиції України.

7. Оцінка відповідності

Проект наказу не містить положень, що стосуються зобов'язань України у сфері європейської інтеграції.

У проекті акта відсутні положення, що стосуються прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод; що впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків; містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією; створюють підстави для дискримінації.

Громадська антикорупційна, громадська антидискримінаційна та громадська гендерно-правова експертизи не проводилися.

8. Прогноз результатів

Реалізація проекту акта матиме не впливатиме на розвиток регіонів, підвищення чи зниження спроможності територіальних громад; ринок праці, рівень зайнятості населення; покращення чи погіршення стану здоров'я населення або його окремих груп, екологію та навколишнє природне середовище, обсяг природних ресурсів, рівень забруднення атмосферного повітря, води, земель, зокрема забруднення утвореними відходами, інші суспільні відносини.

Вплив на інтереси заінтересованих сторін

Заінтересована сторона	Вплив реалізації акту на заінтересовану сторону	Пояснення очікуваного впливу
Держава	Позитивний	Приведення нормативно-правових актів Міністерства охорони здоров'я України у відповідність до чинного законодавства України та рекомендацій ВООЗ
Заклади охорони здоров'я, незалежно від організаційно – правової форми та фізичні особи-підприємці, які мають ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики	Позитивний	Наявність сучасних, відповідних рекомендаціям Всесвітньої організації охорони здоров'я, вимог до профілактики, діагностики, медичного спостереження та лікування представників ключових груп щодо інфікування ВІЛ
Ключові групи щодо інфікування ВІЛ	Позитивний	Наявність розширених передумов доступу до послуг з профілактики, діагностики та лікування ВІЛ-інфекції

Міністр охорони здоров'я України

Віктор ЛЯШКО

« ____ » _____ 2023 р.